

27.02.2024

Asia/11

§ 116 Helsingiläisten liikkumistottumukset 2023

HEL 2024-001641 T 08 00 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti merkitä tiedoksi tutkimuksen, jossa on selvitetty helsingiläisten liikkumistottumuksia vuonna 2023. Tutkimuksessa tarkasteltiin helsingiläisten tekemien kaupungin sisäisten matkojen kulkutapajakaumaa, määrää ja tarkoitusta.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli liikennetutkija Olivia Halme. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Olivia Halme, liikennetutkija, puhelin: 09 310 42155
olivia.halme(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingiläisten liikkumistottumukset 2023 -raporttiluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Tutkimuksessa selvitettiin helsingiläisten tekemiä Helsingin sisäisiä matkoja yhden vuorokauden aikana. Tutkimus antaa käsityksen siitä, kuinka paljon helsingiläiset liikkuvat ja kuinka suuri osuus kaupungin sisäisistä matkoista tehdään jalan, pyöräillen, joukkoliikennevälineillä, henkilöautolla ja muilla kulkuvälineillä. Koronaepidemian seurauksena helsingiläisten arkiliikumisessa on tapahtunut muutoksia.

Tutkimusajankohtana syys-lokakuussa 2023 helsingiläiset tekivät yhteensä noin 1,8 milj. Helsingin sisäistä matkaa vuorokaudessa. Matkojen absoluuttinen määrä Helsingissä on nyt hieman suurempi kuin vuonna 2022. Erityisesti työmatkojen määrä on kasvanut edellisvuo-

teen verrattuna. Keskimäärin helsinkiläiset tekivät 3,0 Helsingin sisäistä matkaa vuorokaudessa. Määrä pysyi edellisvuosiin nähden samana.

Yleisin matkojen kulkutapa oli kävely (44 % tehdyistä matkoista). Joukkoliikenteen kulkutapaosuus oli 24 %, henkilöauton 21 % ja polkupyörän 11 %. Kävelyn kulkutapaosuus laski 3 prosenttiyksikköä edellisvuoteen verrattuna ja polkupyörän kulkutapaosuus nousi pari prosenttiyksikköä. Joukkoliikenteen ja henkilöauton osalta muutokset olivat maltillisempia.

Tarkasteltaessa vain henkilöautolla ja joukkoliikenteellä tehtyjä matkoja, oli joukkoliikenteen osuus suurempi (53 %) kuin henkilöautomatkojen osuus (47 %).

Vapaa-ajan matkat olivat selvästi yleisimpiä matkoja (38 %). Toiseksi yleisimpiä olivat työ-, koulu- ja opiskelumatkat (32 %). Vapaa-ajan matkojen osuus laski pari prosenttiyksikköä ja työ-, koulu- ja opiskelumatkojen osuus nousi 6 prosenttiyksikköä vuodesta 2022. Osuudet ovat nyt koronaepidemiaa edeltävän ajan tasolla.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää helsinkiläisten liikkumistottumuksia. Tutkimus tehtiin nyt kolmannentoista kerran. Ensimmäisen kerran se toteutettiin vuonna 2010. Vuodesta 2012 alkaen tutkimus on tehty joka vuosi.

Tutkimuksen toteutti Iro Research Oy. Tutkimuksen aineisto kerättiin puhelinhaastatteluilla syys-lokakuussa 2023. Tutkimuksen kohderyhmänä oli Helsingin kaupungin 7 - 79-vuotias väestö. Haastatteluja tehtiin yhteensä 3061 kpl. Otos muodostettiin satunnaispoimintana Helsingin asukkaiden puhelinnumeroista ja haastateltavien valinnassa noudatettiin sukupuoli-, ikä- ja aluekiintiöintiä. 7 - 14-vuotiaita tavoiteltiin heidän vanhempiansa kautta.

Vastaajia pyydettiin kertomaan edellisen vuorokauden aikana tekemänsä matkat aamusta kello 4.00:sta yöhön kello 3.59 asti pääasiallisen kulkutavan mukaan (kulkutapa, jolla tehtiin kilometreissä pisin matka). Mukaan otettiin vain Helsingin sisällä tapahtuvat matkat. Tutkimuksessa matkalla tarkoitettiin siirtymistä kävellen tai jollain kulkuneuvolla paikasta toiseen. Samasta paikasta alkavat ja päättyvät matkat laskettiin kahdeksi matkaksi siten, että toinen päätepiste oli lenkin etäisin piste. Lisäksi kysyttiin kysymyksiä mm. matkakortin käytöstä, auton ja polkupyörän omistuksesta sekä auton ja joukkoliikenteen käytöstä. Vuoden 2023 tutkimuksessa kysyttiin uutena asiana myös etätyön ja -

opiskelun useutta tutkimusajankohtana sekä sitä edeltävän kuukauden ajalta.

Tutkimuksen päätulosten (n=3061) virhemarginaali on enimmillään $\pm 1,8$ %-yksikköä.

Tutkimusajankohtana syksyllä 2023 koronaepidemian alkamisesta oli kulunut noin 3,5 vuotta. Tutkimusajankohtana Helsingissä ei ollut voimassa koronaepidemiaan liittyviä rajoituksia tai suosituksia, mutta epidemian tuomat liikkumisen muutokset ovat edelleen nähtävillä.

Tutkimuksen raporttiluonnos löytyy liitteenä.

Tutkimuksen tulokset

Tutkimusajankohtana vuoden 2023 syys - lokakuussa Helsingin sisäisiä matkoja tehtiin yhteensä 1 843 202 vuorokaudessa. Tehtyjen matkojen absoluuttinen määrä oli hieman suurempi kuin vuonna 2022. Joukkoliikenteellä tehtyjen matkojen määrä kasvoi 3 % ja henkilöautolla tehtyjen matkojen määrä 8 %. Pyörällä tehtyjen matkojen määrä nousi 26 %, sähköpotkulaudoilla tehtyjen matkojen määrä laski 50 %. Kävelen tehdyt matkat laskivat 4 %.

Vuonna 2020 useiden kulkumuotojen matkamäärissä tapahtui koronaepidemiatilanteen myötä suuria muutoksia. Vuonna 2023 matkamäärät lähenivät jälleen koronaepidemiaa edeltäviä matkamääriä, mutta tuloksista on edelleen havaittavissa muuttuneet liikkumistottumukset. Vuoteen 2019 verrattuna kävelyn matkamäärä oli 17 % suurempi ja joukkoliikenteen matkamäärä 17 % pienempi. Suhteellisesti eniten joukkoliikennematkoista ovat vähentyneet metrolinjojen matkamäärät, jotka olivat 24 % alhaisemmat vuoteen 2019 verrattuna. Pyörä- ja henkilöautoliikenteen osalta matkamäärien muutokset ovat koronaepidemian aikana olleet pienempiä. Vuonna 2023 määrät kuitenkin nousivat reippaammin. Henkilöautoliikenteen määrät olivat 1 % alhaisemmat, kuin vuonna 2019. Pyöräliikenteen määrät nousivat 19 % vuoteen 2019 verrattuna.

Keskimäärin helsinkiläinen teki 3,0 kaupungin sisäistä matkaa vuorokaudessa. Keskiarvotulos on pysynyt samana kuin viime vuonna. Mediaaniluku oli nyt 2, kuten myös edeltävinä vuosina. Kantakaupungissa asuvat tekivät hieman enemmän matkoja (3,1) kuin esikaupungissa asuvat (3,0) henkilöä kohti. Kantakaupungissa asuvat liikkuvat esikaupunkilaisia selvästi yleisemmin kävelen. Esikaupungissa henkilöautoa käytettiin matkoihin kantakaupunkia useammin. Kantakaupungissa henkilöautolla tehdyt matkat laskivat hieman, kun taas esikaupungissa ne nousivat. Muutokset ovat kuitenkin pieniä. Eniten liikkuvat lapset ja

nuoret eli 7 - 17-vuotiaat (3,6 matkaa vuorokaudessa) ja vähiten yli 65-vuotiaat (2,6 matkaa vuorokaudessa).

Yleisin matkojen kulkutapa oli kävely (44 % tehdyistä matkoista). Kävelleen tehtyjen matkojen osuus laski 3 prosenttiyksikköä vuodesta 2022. Seuraavaksi useimmin matkoja tehtiin henkilöautolla kuljettajana (16 %), polkupyörällä (11 %) ja bussilla (11 %). Matkoista tehtiin metrolla 6 %, raitiovaunulla 4 % ja henkilöautolla matkustajana 4 %. Juna-matkoja oli 3 % matkoista. Kaikkien joukkoliikenteen kulkumuotojen matkaosuudet vähentyivät vuonna 2020 selvästi. Vuosien 2021 - 2023 aikana osuudet kasvoivat, mutta pysyivät silti koronaepidemiaa edeltävää tasoa alhaisempana.

Henkilöautomatkojen yhteenlaskettu osuus nousi prosenttiyksikön 21 %:iin. Joukkoliikenteen yhteenlaskettu kulkutapaosuus nousi myös prosenttiyksikön 24 %:iin. Kestävien kulkutapojen yhteenlaskettu osuus laski 79,3 %:sta 78,7 %:iin. Tarkasteltaessa vain joukkoliikenteellä ja henkilöautolla tehtyjä matkoja, oli joukkoliikenteen osuus 53 % ja henkilöautoilla tehtyjen matkojen osuus 47 %. Henkilöautolla tehtyjen matkojen suhteellinen osuus verrattuna joukkoliikenteeseen on kuitenkin edelleen suurempi kuin mitä se oli ennen koronatilannetta.

Sähköpotkulaudoilla tehtyjen matkojen osuus oli edelleen pieni: sähköpotkulaudoilla tehtiin yhteensä 0,3 % kaikista helsinkiläisten matkoista. Vuonna 2022 vastaava osuus oli 0,6 %. Sähköpotkulaudat on raportoinnissa erotettu omaksi kulkumuodokseen vuodesta 2021 alkaen, aikaisempina vuosina sähköpotkulaudalla tehdyt matkat on luettu mukaan kävelleen tehtyihin matkoihin. Vuonna 2023 toteutettu sähköpotkulautojen pysäköinti uudistus on saattanut vaikuttaa sähköpotkulauto-matkojen määrään.

Suurimmat muutokset kulkutapaosuuksissa edellisvuoteen verrattuna ikäryhmittäin tapahtuivat yli 65-vuotiaiden miesten kävelyssä (-11 prosenttiyksikköä) sekä 18 - 29-vuotiaiden naisten henkilöautoilussa (-9 prosenttiyksikköä). Yli 65-vuotiaiden miesten ryhmässä polkupyörän ja joukkoliikenteen kulkutapaosuus nousi, kuten myös 18 - 29-vuotiaiden naisten ryhmässä, jossa myös kävellyn kulkutapaosuus nousi hieman edellisestä. 7 - 17-vuotiaiden naisten ryhmässä kävellyn kulkutapaosuus nousi 7 prosenttiyksikköä ja yli 45-vuotiaiden naisten keskuudessa kävellyn osuus väheni. Joukkoliikenteen osuus väheni 7 - 17-vuotiaiden miesten ja 30 - 44-vuotiaiden naisten ryhmässä. 30 - 44-vuotiaiden miesten ryhmässä joukkoliikenteen osuus taas kasvoi. Muilta osin joukkoliikenteen kulkutapaosuus pysyi edellisvuoden tasolla. Pyöräliikenteen kulkutapaosuus nousi hieman tai pysyi edellisellä tasolla jokaisessa ikäryhmässä, sähköpotkulaudan osuus laski hieman. Henkilöauton kulkutapaosuus laski yleisesti miesten ikäryhmissä ja alle

30-vuotiaiden naisten ryhmässä, mutta kasvoi hieman yli 30-vuotiaiden naisten keskuudessa.

Kävely kulkumuotona korostuu erityisesti kantakaupungissa asuvien keskuudessa. Osuus (53 %) on samalla tasolla viime vuoden tuloksen kanssa, ja edelleen 8 prosenttiyksikköä koronaepidemiaa edeltävää aikaa suurempi. Kantakaupungissa asuvilla kävelyn jälkeen seuraavaksi yleisin kulkutapa oli raitiovaunu (11 %) ja kolmanneksi yleisin polkupyörä (10 %). Kulkutavat pysyivät likimain vuoden 2022 tasolla. Polkupyörän, raitiovaunun ja henkilöauton käyttö matkustajana kasvoivat hieman. Henkilöauton käyttö kuljettajana ja metron käyttö taas laskivat. Taksin ja sähköpotkulaudan kulkutapaosuuden muutokset ovat alle prosenttiyksikön luokkaa. Kestävien kulkumuotojen osuus kantakaupungissa asuvilla nousi hieman ja on nyt 88,5 %.

Esikaupungissa asuvilla kävelyn (39 % tehdyistä matkoista) jälkeen yleisin kulkutapa oli henkilöauton käyttö kuljettajana (21 %) ja kolmanneksi bussin käyttö (12 %). Kävely on vähentynyt 4 ja henkilöauton käyttö kuljettajana noussut 4 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Myös bussin, polkupyörän ja junan kulkutapaosuus kasvoi hieman. Metron, raitiovaunun, taksin ja sähköpotkulaudan osuudet pysyivät edellisvuoden tasolla. Kestävien kulkumuotojen osuus esikaupunkialueilla asuvilla laski hieman ja on nyt 73,5 %.

Suurin osa tehdyistä matkoista oli vapaa-ajan matkoja (38 %). Työ-, koulu- ja opiskelumatkoja oli 32 %. Eriteltynä työmatkoja oli 23 % ja koulu- tai opiskelumatkoja 10 % (pyörästettyinä kokonaislukuina). Ostosmatkojen osuus oli 15 %, asiointimatkojen osuus (lääkäri, pankki yms.) 7 % ja työhön liittyvien asiointimatkojen osuus 3 %. Tehtyjen matkojen tarkoitukset pysyivät yleisesti vuoden 2022 tasolla, mutta työmatkojen osuus nousi 6 prosenttiyksikköä. Tehtyjen matkojen tarkoitusten osuuksissa ollaan jälleen vuoden 2019 tasolla.

Vapaa-ajan matkoissa kävelyn osuus oli selvästi suurin: 58 % matkoista tehtiin kävellen. Vapaa-ajanmatkoista 17 % tehtiin henkilöautolla, 16 % joukkoliikenteellä ja 9 % pyörällä. Työmatkoista 41 % tehtiin joukkoliikenteen kulkuvälineillä, 26 % henkilöautolla, 17 % pyörällä ja 16 % kävellen. Pyöräilyn, kävelyn ja henkilöauton käytön osuus on kasvanut työmatkoilla, joukkoliikenteen vähentynyt. Koulu- ja opiskelumatkat tehtiin pääasiassa ja kävellen (49 %), joukkoliikenteellä (32 %) ja pyörällä (13 %).

Syksyllä 2023 vapaa-ajanmatkat olivat yleisin matkojen tarkoitus kaikissa ikäryhmissä lapsia ja nuoria lukuun ottamatta, jotka tekivät eniten koulu- ja opiskelumatkoja. Työmatkojen osuus kasvoi viisi prosenttiyks-

sikköä vuoden takaiseen verrattuna, suurinta kasvu oli 45 - 64-vuotiaiden ikäryhmässä.

HSL:n lipputuotteiden käyttö laski hieman kantakaupungissa asuvilla ja nousi hieman esikaupungissa asuvilla. Yleisesti AB-vyöhykkeen kausilipun käyttäminen on vähentynyt ja kertalippujen käyttö kasvanut. Vastaajista 61 %:lla oli taloudessaan käytössä vähintään yksi henkilöauto, 39 %:lla autoa ei ole. Autollisten talouksien osuus on kasvanut hieman. Kantakaupungissa autottomia on huomattavasti enemmän, 52 % talouksista. 72 % helsinkiläisistä on käytössään polkupyörä vähintään silloin tällöin. Kantakaupungissa vastaava luku on laskenut edellisvuodesta, ja on nyt 65 % (72 % vuonna 2022).

Vuonna 2023 vastaajilta kysyttiin etätyöskentelyn ja -opiskelun useudesta viimeisen kuukauden aikana. 51 % helsinkiläisistä työskenteli tai opiskeli etänä vähintään yhtenä päivänä viikossa. Tätä harvemmin etänä työskenteli tai opiskeli 11 %. 38 % helsinkiläisistä ei työskennellyt tai opiskellut lainkaan etänä. Etätöön tekeminen / etänä opiskelu on yleisempää kantakaupungissa asuvien keskuudessa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Olivia Halme, liikennetutkija, puhelin: 09 310 42155
olivia.halme(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsinkiläisten liikkumistottumukset 2023 -raporttiluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano